

“समृद्ध नगर, आत्मनिर्भर नगरबासी, स्वच्छ नगर र सुखी नगरबासी”

नारायण नगरपालिकाको चौधौं नगर सभामा नगर प्रमुख श्री लोमन शर्मा ज्यूद्वारा प्रस्तुत आर्थिक वर्ष
२०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम

नगर उपप्रमुख एवं यस सभाका उपाध्यक्ष ज्यू,

नगर सभाका सदस्यज्यूहरू,

राष्ट्रसेवक कर्मचारीज्यूहरू,

नेपालको संविधानले राज्यको पुर्नसंरचना गरेसंगै स्थापित स्थानीय तहको दोस्रो कार्यकालको लागि मिति २०७९ बैशाख ३० गते सम्पन्न निर्वाचनमा आदरणीय नगरवासी आमा, बुवा, दाजु, भाई तथा दिदी, बहिनीहरूको अमूल्य मतदानबाट विजयी गराई हामीलाई कार्य जिम्मेवारी दिएको तेस्रो वर्षमा प्रवेश गरे संगै सम्मानित नगरसभा समक्ष स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ७ वमोजिम आर्थिक वर्ष २०८१/०८२ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न पाउँदा गौरवको अनुभूती गरेको छु ।

यस अवसरमा ईतिहासका सबै कालखण्डमा भएका नेपाल राष्ट्रको रक्षा र अग्रगमनका आन्दोलनहरूमा सरिक भई शहादत प्राप्त गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात अमर शहिदहरू प्रति उच्चसम्मान व्यक्त गर्दै भावपूर्ण श्रद्धा—सुमन अर्पण गर्दछु । लोकतन्त्र र सामाजिक न्याय प्राप्तिको आन्दोलनमा अगुवाई गर्नुहुने अग्रजहरूको योगदानको स्मरण गर्दै स्थानीय तहको दोश्रो निर्वाचन २०७९ मार्फत नारायण नगरपालिकाको विकास, समृद्धि र सुशासनको लागि हामीलाई विश्वास गरेर सो अभिभारा पुरा गर्नको लागि आफ्नो अमूल्य मताधिकार मार्फत विजयी तुल्याउने समग्र नगरवासी, आमा, बुवा, दाजु, भाइ तथा दिदी, बहिनी लगायत सबै प्रकारले सहयोग गर्ने समग्र आदरणीय व्यक्तित्वहरू प्रति हार्दिक धन्यवाद सहित कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।

नगरसभा सदस्य ज्युहरू,

आदरणीय नगरवासीका असीमित चाहना, नगरले खोजेको विकास र समृद्धीको सपना, सीमित बजेट र कानुनी व्यवस्थाको पूर्णताको अभावको बावजुत पनि हामी हाम्रा संकल्प र नगरवासीका चाहनालाई यो पाँच वर्षमा पुरा गर्ने गरी समृद्ध नारायण नगरपालिकाको जग बसाल्न शुरु गरेका छौं । नारायण नगरपालिकाको विकास र समृद्धिका लागि अग्रजहरूको सल्लाह सुझावलाई प्रेरणाको श्रोतको रूपमा लिई उहाँले शुरु गरेका संस्थागत व्यवस्था र यस पूर्वका जनप्रतिनिधिहरूले थालनी गरेका क्रमागत आयोजनालाई प्राथमिकतामा राखी हाम्रा नीति तथा कार्यक्रमहरूलाई त्यस तर्फ लक्षित गरेका छौं । हामीले सुरु गरेका हाम्रा नीति तथा कार्यक्रम अनुरूप समग्र कार्य प्रणालीमा गरिएका कार्यक्रमको सुधारका नतिजा हाम्रो कार्यकालमा आउने कुरामा हामी विश्वस्त छौं ।

स्थानीय तह, जनताको स्वैभन्दा नजिकको सरकार हो । नेपालको संविधान अनुसार स्थानीय आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार विकास र नागरिक सेवा प्रवाहमा स्थानीय तहको प्रमुख जिम्मेवारी रहेको छ । संविधानले स्थानीय तहलाई प्रदान गरेको एकल अधिकार सूचिका विषयहरूमा योजना, बजेट तथा कानून निर्माण र त्यसको कार्यान्वयन गर्ने गरी प्रदत्त अधिकारको सीमा भित्र रहेर हाम्रा नीति कार्यक्रम, योजना र बजेट परिलक्षित गरिएको छ ।

नारायण नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्दा संघीय सरकारको दीर्घकालिन लक्ष्य, पन्ध्रौं आवधिक योजना, दिगो विकासका लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण, संघीय सरकारको आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम र बजेट, कर्णाली प्रदेश सरकारको आवधिक योजना, नीति तथा कार्यक्रम र बजेट, संघीय सरकार र प्रदेश सरकारका क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम, नगरपालिकाको आवधिक नगर विकास योजना तथा मध्यमकालिन खर्च संरचना एवं आम नगरवासीको माग, ईच्छा र चाहनालाई मुख्य आधार बनाईएको छ ।

संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त भएको बजेट सिलिडको अवस्था, आगामी आ.व.को लागि दायित्व सरेका योजना तथा कार्यक्रमहरूले सृजना गरेको आर्थिक दायित्व, चालु आ.व.मा सिलिड अनुसारको बजेट प्राप्त नहुनु, लक्ष्य बमोजिमको आन्तरिक आयमा आम्दानी नहुनु जस्ता कारण बजेटमा हुन गएको संकुचनले गर्दा खुल्ला हृदयले बजेट निर्माण गर्न सक्ने अवस्था नभएता पनि स्रोतको समुचित वितरणलाई यथासंभव न्यायोचित बनाउने कोसिस गरिएकोछ ।

विश्वव्यापी रूपमा अवलम्बन गरिएका शासन प्रणाली मध्ये उत्कृष्ट शासन व्यवस्थाको रूपमा परिभाषित सङ्घीय शासनको कार्यान्वयनको सन्दर्भमा स्थानीय तहमा क्रियाशिल सरकारले नै नागरिकको समिपमा रही, जनभावना, जन आकांक्षा एवं आवश्यकतालाई महशुस गरी विकास र समृद्धिको बाटोमा अगाडि बढन सक्ने भएको हुँदा विकास र समृद्धिको लक्ष्य पुरा गर्न नगरवासी आमा, बुवा, दाजु, भाई, दिदी, बहिनीहरूलाई हातेमालो सहित सकारात्मक परिवर्तनको लागि प्रत्यक्ष महशुस र अनुभूती हुने गरी हाम्रा कार्यक्रम अगाडि बढाएका छौं । यी मान्यताहरूलाई आत्मसाथ गर्दै समृद्ध र सुखी नगरवासीको अभियानले निर्धारित लक्ष्य एवं उद्देश्य पुरा गर्न अहोरात्र खटि रहनु भएका नगरसभा सदस्य ज्युहरु, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरु प्रति हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

यस नीति तथा कार्यक्रममा लोकतान्त्रिक मुल्य मान्यता, मानव अधिकार, सुशासन, सामाजिक न्याय र सामाजिक संरक्षण, संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रको सीमा र सम्बन्धका सिद्धान्तहरूलाई आत्मसाथ गर्दै गत विगतमा लिईएका महत्वपूर्ण नीति र संचालनमा रहेका गौरवका योजना र कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिंदै

हाम्रै पुस्ताले महशुस गर्ने गरी ग्रामीण क्षेत्रमा शान्त एवं सुन्दर आवास, शहरी एवं व्यावसायिक क्षेत्रमा उद्यमशिलता विकास, वातावरणमैत्री भौतिक पूर्वाधार एवं सवारी साधन, आधुनिक जीवनशैली, प्रविधि सहितका सडक पूर्वाधार तथा यातायातका साधन र नविनतम सूचना प्रविधिमा सबै नागरिकहरूको पहुँच सहितको सुन्दर, समृद्ध, सुखी र खुसी नारायण नगरको परिकल्पना गरेको छु ।

हाम्रो कार्यकालको पहिलो नगरसभा समक्ष हामीले प्रस्तुत गरेको पहिलो नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको सवालमा थुप्रै सफलता हाँसील गरेका छौं । हामी निर्वाचित भैरहँदाको दिन सम्मको नारायण नगरपालिकाको अवस्थालाई सुक्ष्म रूपमा अध्ययन गरी सोही अवस्थामा सकारात्मक परिवर्तन गर्ने ध्येका साथ हाम्रा समग्र नीति तथा कार्यक्रम र बजेट समेटिएको सभा सदस्य ज्यूहरू समक्ष जग जाहेर छ । नीति तथा कार्यक्रम अनुसार स्वास्थ्य, पशुस्वास्थ्य, कृषि लगायतका एकीकृत घुम्तीसेवा मार्फत वडावासीका थुप्रै सेवाहरूलाई घरदैलो बाटै सम्पादन गर्ने गरेका छौं । ऐन, कार्यविधि निर्माण, न्यायिक कार्य सम्पादन प्रकृया, योजना तथा कार्यक्रम सम्झौता तथा संचालनको लागि गरिएको कानुनी व्यवस्था, संस्थागत सुशासन सम्बन्धित शाखा बाटै नागरिकका कार्य सम्पादन हुने विधिको प्रयोग, विगत दुई वर्षमा निर्माण भएका सडक, खानेपानी योजना, नाली, सिंचाई भौतिक क्षेत्रको उपलब्धी, कृषि, शिक्षा, स्वास्थ्य क्षेत्र, खेलकुद, आर्थिक तथा सामाजिक विकासमा प्राप्त उपलब्धी अनुकरणीय रहयो भन्ने हाम्रो विश्वास छ ।

नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाको क्रममा स्थानीय राजनैतिक दल लगायत सबै वर्ग, क्षेत्र, लिङ्ग, समुदाय, सरकारी तथा गैर सरकारी संस्था, पेशागत संघ, संगठन, नागरिक समाज, बुद्धिजीविहरूबाट रचनात्मक र श्रृजनात्मक सल्लाह र सुझावहरू प्राप्त भएका छन् । प्राप्त सुझावहरू अत्यन्तै मननीय र सान्दर्भिक छन् । उक्त सुझावहरूलाई यथासंभव समेट्ने प्रयत्न गरेको छु । नीति तथा कार्यक्रम तयारीको क्रममा नगरपालिकाले नीति तथा कार्यक्रम बनाउनु पूर्व सर्वपक्षिय सुझाव संकलन एक दिवसिय बैठक राखि सुझाव संकलन गरेको छ । उक्त बैठकबाट प्राप्त सल्लाह, सुझाव र मार्गदर्शन प्रदान गर्नुहुने सम्पूर्ण राजनैतिक दलका प्रतिनिधि, सबै वर्ग, क्षेत्र, लिङ्ग, समुदाय, सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाका प्रतिनिधि, पेशागत संघ संगठनका प्रतिनिधि, नागरिक समाजका प्रतिनिधि, बुद्धिजीविहरू, पत्रकार, पौरखी किसान, उद्योगी, व्यापारी, राष्ट्रसेवक कर्मचारीहरूको सुझाव, सहकर्मी जनप्रतिनिधि लगायत नगरवासी एवं मतदाताहरूमा हार्दिक आभार प्रकट गर्न चाहन्छु । प्राप्त सुझावहरूलाई मार्ग निर्देशनको रूपमा लिई नारायण नगरपालिकाको सम्पतिको रूपमा अभिलेखिकरण गर्ने कुरामा विश्वास दिलाउन चाहन्छु । उल्लेखित सुझावहरूको आधारमा दिगो विकासको अवधाराणा अनुसारको भौतिक पूर्वाधार निर्माण, पर्यटन पूर्वाधारको विकास, वातावरण संरक्षण, नगरवासीको आर्थिक, सामाजिक, साँस्कृतिक उन्नती, सुशासन र संस्थागत विकासलाई मुख्य प्राथमिकता दिई नगरले आगामी आर्थिक वर्षमा लिने क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम देहाय अनुसार प्रस्तुत गर्दछु ।

योग्य सक्षम इमान्दार र लगन शिल भई पालिकाको सेवामा समर्पित हुने जुनसुकै तहको कर्मचारी, नियमित रूपमा पालिकामा समयमै कर बुझाउने करदाता, राम्रो काम गर्ने उपभोगता समिति, गुणस्तरिय र समयमै काम सम्पन्न गर्ने निर्माण व्यवसायीको मुल्यांकनको आधार तयार गरी पुरस्कृत गर्ने परिपाटी लाई निरन्तरता दिदै नारायण नगरपालिकाको कर्मचारी सेवा ऐन २०७८ को पहिलो संसोधन २०८० को परिधिमा रहि स्तरबृद्धि गर्ने कार्य गरेका छौं । स्तरबृद्धि हुनु हुने सबै कर्मचारीहरुलाई हार्दिक बधाई सहित सफल कार्यकालको शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

राजश्व असुलीमा समय र प्रक्रियाका हिसाबले विद्युतिय राजश्व असुली प्रणालीलाई थप व्यवस्थित र प्रभावकारी गराउनका लागि स्थानिय संचितकोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) मा आधारित राजश्व प्रणालीबाट कार्य सम्पादन भई रहेको छ ।

आन्तरिक लेखा परिक्षणलाई पारदर्शि, उत्तरदायी र व्यवस्थित बनाई अन्तीम लेखा परिक्षणमा समेत समयमा नै आवश्यक कागजजात तथा पुष्टाईका साथ प्रस्तुत भएकोले बेरुजु विगत आ.व भन्दा कम हुदै गई रहेको छ ।

सुशासन र पारदर्शिता जवाफदेहीताको मर्मलाई हृदयङ्गम गरी सार्वजनिक सुनुवाई गरिएको नगरबासीमा नगरपालिकाबाट प्रदान गरिएको सेवा र विकास निर्माण सम्बन्धमा नागरिक सन्तुष्टीको पहिचान गरि थप पालिकालाई नागरिक मैत्री बनाउने पृष्टपोषण प्राप्त भए बमोजीम स्थानिय तह संस्थागत क्षमता स्वमूल्याडकन (LISA) मा ७२.७५ अंक प्राप्त भएको छ भने स्थानिय तह वित्तिय सुशासन जोखीम मूल्यांकन (FRA) मा ८८.५ अंक प्राप्त भएको व्यहोरा अवगत गराउन चाहान्छु ।

आगामी आर्थिक वर्षको निति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्नु अघि विगतमा नगरपालिकाले अलम्बन गरेका निति तथा सञ्चालन गरेका कार्यक्रमले विकास निर्माण विपद व्यवस्थापन , नागरिक मैत्रि सेवा प्रवाह, शिक्षा, स्वास्थ्य, संचार, विद्युतिकरण, कृषि, पशुपालन, उद्योगका साथै सुशासनका क्षेत्रहरुमा गरेका असल अभ्यास प्रयास र उपलब्धीहरुको संक्षिप्त चर्चा गर्नु सान्दिर्भक ठान्दछु । यी सबै उपलब्धीहरु हासिल गर्नमा यहाँहरु लगायत सहयोग गर्नु हुने सबैको योगदान सहानिय छ । यस अवधिमा नेपाल सरकार, कर्णाली प्रदेश सरकार तथा विकास साझेदारहरु द्वारा गरेको योगदानको उच्च मुल्याडकन गर्दै थप पालिकाको विकासका लागि मदत रहने छ भन्ने अपेक्ष लिएको छु । यस अवधिमा नेपाल नगर पालिका संघको केन्द्रीय वित्तिय संयोजकको रूपमा देशभरका पालिकाहरु मध्ये हाम्रो पालिकाको नगर प्रमुखका हैसियतले मलाई मनोनयन गरेकोमा नगरपालिका संघलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन व्यक्त गर्दछु ।

संघिय लोकतान्त्रीक गणतन्त्रको संस्थागत विकास गर्नका लागि हामीले पालिकालाई शुशासन युक्त पालिका निर्माण गर्न शुशासनका विभिन्न औजार जस्तो सार्वजनिक सुनुवाई सामाजिक परिक्षण नागरिकको गुनासो

सम्बोधनका लागि टोल फ्री नम्बर र नागरिक संगको आमने सामने बसी विभिन्न छलफल गरी स्थानिय सरकारको रूपमा नागरिकमा अनुभूति गराएका छौं । पालिकाको कामलाई चुस्त दुरुस्त बनाउनका लागि कार्य तालिका निर्माण गरि सोही अनुसारको निर्धारित कार्य तालिकामा निर्माण गरी सोही अनुसारको समय सिमा भित्र कार्य सम्पादन गर्ने अभ्यास निरन्तर रूपमा गरिरहेका छौं । जसका कारण आषाढमा रकम भुक्तानि कार्यलाई धेरै मात्रामा निरुत्साहीत गर्ने प्रयास गरिरहेका छौं । यसरी नागरिकलाई भरोसा र जागरुकता उत्साहजनक ढङ्गले बढेको हामीले अनुभूति गरि रहेका छौं । हाम्रो यस प्रकारको कार्यले नागरिकमा अविश्वास र निरासालाई आसा र आत्म विश्वासले जितेको छ । हामीलाई नागरिकको अभुतपूर्व साथ र सहयोग प्राप्त भएकोले पालिकाको विकासमा हामीलाई दृढ इच्छा शक्ति र थप उर्जाका कार्य गर्न हौसला बढेको छ । तथापी केही मनोगत चाहाना राखे पालिकालाई पृष्टपोषण प्रदान नगर्ने प्रवृत्तिका केही समुहबाट छिटफुट रूपमा आलोचना हुने गरेता पनि आम नागरिकाको एकताबद्ध शक्तिले हामीलाई कार्य गर्न उच्च मनोबल प्रदान गरेको छ ।

नगरसभाका सदस्य ज्युहरु,

हामी संग सिमित स्रोत र साधन छ नागरिकका मागहरु र हामी संगका अपेक्षाहरु असिमित छन् सिमित साधन र स्रोतमा जनअपेक्षालाई व्यवस्थापन गर्नु पर्ने छ । विश्वभरी भएको आर्थिक तरलताका कारण हाम्रो पालिकामा पनि बजेट कटौतिको शृङ्खलामा परेको छ । हाम्रो पालिकाको मुख्य आम्दानिको रूपमा स्थानिय ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, र नागरिकले तिर्ने विभिन्न सेवा शुल्क, एकिकृत सम्पतीकर आदी हाम्रा आम्दानिका स्रोत हुन् । तथापी आर्थिक समस्या भएता पनि यस नगरलाई समृद्ध, सबल सुशासनको प्रत्यभूति, विकास निर्माण कार्यमा तिव्रता सेवा प्रवाहमा सरलीकरण, सामाजिक न्यायको प्रवर्दन, समानुपातिक विकास उत्पादन र रोजगारी बृद्धि हरित सडक निर्माण पर्यावरणीय सन्तुलन, आर्थिक सामाजिक विभेदको अन्त्य लगायतका विषयमा हाम्रो पालिका वार्षिक निति कार्यक्रम तथा बजेटमा यीनै प्राथमिकतामा राखी हाम्रो पालिकाको संकल्प “समुद्ध नगर आत्मनिर्भर नगरवासी स्वच्छ नगर सुखी नगरवासी ”को अवधारण लाई परिपूर्ण गर्नका लागि लागि रहेका छौं ।

नगरवासीका माग र आवश्यकताको आधारमा स्थानिय निर्वाचनमा नगरवासी समक्ष गरेको प्रतिबद्धता र संकल्पलाई पुरा गर्न बजेट निर्माण देखी कार्यन्वयन प्रक्रिया सम्मको पुनरावलोकन

गरी पुँजीगत खर्च बृद्धि गरिने छ र खर्चमा मितव्ययीता कायम गरि विनियोजन जवाफदेहीतालाई कडाईका साथ लागु गरी आर्थिक प्रशासनलाई थप पारदर्शि र नतिजामुखी बनाई संघ, प्रदेश सरकार, विकास साझेदारहरुको सहयोग र समन्वयका साथ स्थानिय, उद्योगी, व्यापारी समाजसेवी, शिक्षा प्रेमी, संचारकर्मी, लगायत समग्र नगरवासीको सक्रिय सहभागीता र सहयोगलाई मुख्य आधार स्तम्भ मानि हाम्रो नगर राम्रो नगर बनाउन विषेश जोड दिईने छ ।

नागरिकलाई सहज रूपमा सेवा प्रदान गर्नका लागि सेवालालाई नागरिक मैत्री र कार्यन्वय गर्न कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यन्वयन गरी संघियतालाई सस्थागत गर्न स्थानिय पालिकाको जनमैत्री कानुन तथा योजना बनाउने र कार्यन्वयन गर्ने हाम्रो पालिकाले काम गरिरहेको छ । पालिकाको समग्र विकासमा नागरिकको संलग्नता र

महसुस हुने गरी उल्लेख्य सुधारका कामहरूलाई महत्व दिई कार्य सम्पादन भइरहेको छ । नारायण नगरपालिकाले नगरबासिको हित हुने गरी आ.व. ०८०।०८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा प्राथमिकता तोकिएका सामाजिक सेवाका कार्यहरू र पूर्वाधार विकासका उल्लेख्य कार्यहरू सम्पादन गरेका छौं । जसमा खानेपानीको शुल्क मिनाह, सहारे खानेपानीको मर्मत तथा विस्तार, समुदाय स्तरमा हेल्मेटास द्वारा नयाँ खानेपानीको निर्माण कार्य आरम्भ, जेष्ठ नागरिक घरदैलो उपचार सेवा, जेष्ठ नागरिक दिर्घ रोगिलाई निशुल्क औषधि वितरण, नगरपालिकाको केन्द्र देखि भौगोलिक हिसाबले टाढा रहेका १० र ११ नम्बर वडाका सामाजिक सुरक्षाभत्ता प्राप्त गर्ने नागरिकलाई वडा स्तरबाटै भत्ता वितरणको व्यवस्था मिलाइएको, एकल पुरुष/५० वर्ष माथिका अविवाहित महिला तथा युनिक अल्प सङ्ख्यक लाई नगरपालिकाको अन्तरिक श्रोतबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गरिएको, गर्भवति महिला, सुत्केरी आमा लाई निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा, जेष्ठ नागरिकहरूलाई वृद्धाश्रममा दिवा खाजा व्यवस्था, ८० वर्ष भन्दा माथिका जेष्ठ नागरिकहरूलाई निशुल्क एम्बुलेन्स सेवा, जेष्ठ नागरिक नगर प्रमुख भेटघाट कार्यक्रम, बालबालिकासँग नगर प्रमुख भेटघाट कार्यक्रम, प्राविधिक विषयको डिप्लोमा स्तर अध्ययनरत गरिब/जेहेन्दार विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति वितरण, सामुदायिक विद्यालयहरूमा अभिभावकको अपनत्व वृद्धिका लागि अभिभावक शिक्षा कक्षा संचालन, शिक्षिका सुत्केरी हुँदा बैकल्पिक शिक्षकको व्यवस्था भएको छ ।

नगर सभा सदस्य ज्यूहरू,

अब म आगामी आर्थिक वर्ष ०८१।०८२ को लागी प्रस्तावित विषयगत नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहान्छु । यस वर्षको नीति तथा कार्यक्रममा नगरवासीको स्वास्थ्य, नागरिकको जनजीवीकाको क्षेत्र, शिक्षा, कृषि तथा पशुपंछी विकास क्षेत्रको सुदृढिकरण, पूर्वाधार विकास र उत्पादन मुलक कार्यक्रमलाई उच्च प्राथमिकतामा राखिएको कुरा यस नगर सभामा जानकारी गराउदछु ।

१. योजना तथा अनुगमन

१. आगामि आ.व. मा नगरपालिकाको आवधि योजना तथा मध्यकालिन खर्च संरचना तर्जुमा गरी सोही अनुसार वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२. नगरपालिकाको आयोजना बैङ्क निर्माण गरी सो बैङ्कबाट आयोजना छनौट गरी वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने परीपाटीको विकास गरीनेछ । अधुरा योजनालाई पुरा गर्न प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
३. बजेट तथा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्ययोजना तथा खरिद कार्य योजना तर्जुमा गरिनेछ ।
४. योजनाको अनुगमन नियमित र प्रभाकारी रूपमा गरीनेछ ।

२. पूर्वाधार विकास तर्फ:

क.सडक, भवन मर्मत तथा निर्माण र यातायात

५. नगरपाकाले सञ्चालन गरेको अधुरा योजनालाई प्राथमिकतामा राखी कार्यन्वयनमा ल्याइनेछ ।
६. नगर चक्र पथ, अन्तर पालिका सडक, वडा सदरमुकाम जोडने सडक, पर्यटकीय क्षेत्र जाने सडक बजार क्षेत्रको सडक, रणनितिक लिंक सडक स्तरोन्ति गरी कालोपत्रे गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७. पर्यटकीय क्षेत्रका सडक र कृषि सडकलाई हरियाली युक्त सडक बनाईने छ ।
८. मुख्य सडक तथा बजार क्षेत्रहरूमा सडक बत्ति,सवारी पार्किङ निर्माण यस आ.व.मा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
९. सडकमा अनुचित ढङ्गबाट राखिएका निर्माण सामग्रीको कारण आवागमनमा अवरोध हुनुका साथै दुर्घटना समेत हुन सक्ने सम्भावना भएकाले उक्त कार्य हुन नदिनका लागि कडाइका साथ घर निर्माण कर्तालाई सो बारे सचेत बनाइनेछ ।
१०. नगर भित्रका विधालय, स्वास्थ्य संस्था, वडा कार्यालय र पालिकाको मुख्य प्रशासनिक भवनमा एकै प्रकारको रङ्गरोगन लगाउने व्यवस्था मिलाउने छ ।
११. १०.पुर्वाधार विकासको कार्यलाई व्यवस्थित गर्न आगामि वर्षहरूमा संचालन गरिने सम्भावित ठुला योजनाहरूको परियोजना बैक तयार गरिने छ ।
१२. नगरको बजार क्षेत्र भित्रका विधुत, टेलीफोन, केबुल लाईन इन्टरनेटका तारहरूलाई चरणबद्ध रूपमा भुमिगत गर्दै लैजाने कार्यका लागि सम्बन्धीत निकाय संग आवश्यक समन्वय गरिने छ ।
१३. पुर्वाधार जन्य संरचना बनाउदाँ अपाङ्ग मैत्री, बालमैत्री, र वातावरण मैत्री भुकम्प प्रतिरोधी भौतिक संरचना निर्माण गर्ने कार्यलाई उच्च प्राथमिकता राखिने छ ।
१४. बजार क्षेत्रको ढल व्यवस्थापन गर्न सम्बन्धीत निकाय संग समन्वय गरी ढलको फोहोरपानिलाई प्रसोधन गरी सिचाईमा प्रयोग गरिने छ ।
१५. भवन निर्माण संहितालाई कडाइका साथ कार्यन्वयन गरी सबै खाले घर टहरा निर्माण कार्यलाई नियमन गरी नक्सा पासको दायरामा ल्याईने छ ।
१६. पुर्वाधार विकासमा सबैको अपनत्वको विकास गर्नका लागि नगरबासीहरूमा चेतना जागृत गर्न स्थानिय रेडियो/आम भेला मार्फत नगर प्रमुख, उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, पुर्वाधार शाखा प्रमुख, वडा अध्यक्षहरू र अन्य बृद्धिजीवी, राजनैतिक दल र सरोकारवाला विच त्र्मासिक अन्तरक्रिया कार्यक्रमको थालनी गरिने छ । सोको कार्यन्वयनका लागि संचार समुह बनाई कार्यक्रम गरिने छ ।
१७. पालिका भित्रका मुख्य सडकहरूको स्तरोन्ति कार्यलाई उच्च प्राथमिकता दिइनेछ ।
१८. कालोपत्रे/पि.सी.सी.गरिएका सडक हरुको संक्षरण गर्नका लागि जस्ले भत्काउँछ उसैले पुन निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१९. पालिकाको मुख्य मुख्य क्षेत्रहरूमा CCTV जडान गरिनेछ ।
२०. मुख्य सडकको प्राथमिकताको आधारमा सडक चौडा गर्ने कार्य गरिनेछ ।
२१. नगरपालिकाले विभिन्न आ.व. हरुमा सम्झौता गरी विविध कारणले सम्पन्न हुन नसकेका योजनाहरूको बजेट सुनिश्चितता गरी सम्पन्न गर्ने वातावरण तय गरिनेछ ।

२२. नगरपालिका द्वारा निर्माण तथा संचालन हुने सबै प्रकारका योजनाहरूको गणस्तर परिक्षणको लागि आफ्नै प्रयोगशाला संचालन गरिनेछ ।
२३. पालिकाभित्र सार्वजनिक शौचालय निर्माण गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । निर्मित शौचालयहरूको संचालन तथा व्यवस्थापनका लागि छुट्टै प्रबन्ध मिलाइनेछ ।
२४. पालिका भित्रका विभिन्न खोलाहरूमा मोटोरेवल तथा झोलुङ्गे पुल निर्माण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२५. पालिका भित्र सार्वजनिक , निजि,साझेदारी कार्यक्रम मार्फत संचालन गर्न सकिने पूर्वाधार सम्बन्धि आयोजनाहरूको सम्भाव्यता अध्ययन गरिनेछ ।
२६. वडा कार्यालय र स्वास्थ्य संस्थाको भवन निर्माण हुन बाँकी रहेका वडा र स्वास्थ्य संस्थाहरूको भवन निर्माण कार्य यसै आ.व. मा सम्पन्न गरी सबै वडा र स्वास्थ्य संस्थाहरूको भवन बाट नै सेवा प्रवाह गरिनेछ ।
२७. विद्युतिय नक्सा पासका लागि नक्सा पास प्रणालि (EBPS) लागु गरिनेछ ।
२८. नगर भित्र अत्यन्तै आवश्यक देखीएका सडक तथा अन्य पूर्वाधारहरूलाई तत्काल मर्मत संभार गर्नका लागि मर्मत सम्भार कोषलाई थप व्यवस्थीत गरिने छ ।
२९. बढदो सडक दुर्घटना न्युनिकणको लागि विधालय तथा क्याम्पस स्तरका विधार्थीहरूलाई लक्षीत गरी ट्राफिक नियम सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम गरिने छ ।

ख. भु—उपयोग तथा बस्ती विकास तर्फ

३०. हरेक वडाको वास्तविक सिमा निर्धारण गरी वडागत डिजिटल गुरुयोजना र प्रोफाइल तयार गरिनेछ ।
३१. ना.न.पा ६ काँडाचौर स्थित.मदन भण्डारी व्यामशालालाई व्यवस्थीत गर्नका लागी निरन्तरता दिईनेछ ।
३२. नगरपालिकालाई हरियाली,वातावरण मैत्री खेलकुद मैत्री पालिकाको रूपमा अगाडी बढाउन एक वडा एक हरियाली पार्क/एक वडा एक खेल मैदान/एक वडा एक हरियाली सडक बनाईने छ ।
३३. अव्यवस्थीत बसोबास कार्यलाई नियन्त्रण गर्न पालिकाले तयार गरेको भु—उपयोग नीति तथा मापदण्डलाई कार्यन्वयनमा कडाइ गरिने छ ।
३४. नगरपालिका भित्र रहेका सडकहरूको नामाकरण गरी व्यवस्थीत रूपमा घर नम्बर कायम गर्ने कार्यको प्रारम्भ गरिने छ ।
३५. प्रत्येक आर्थिक वर्षमा कुनै २ वटा टोललाई नमुना टोलको रूपमा विकसीत गराउने नीतिलाई यस आ.व. मा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
३६. औधोगिक ग्राम स्थापनाका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।

ड. खानेपानि तर्फ

३७. नगरबासीलाई शुद्ध पिउने पानिको व्यवस्था गर्न एक घर एक धाराको निति अनिवार्य अवलम्बन गरिने छ ।
३८. सहारे खानेपानि उपयोग गर्ने विपन्न परिवारलाई खानेपानिको न्यूनतम शुल्क मिनाह कार्यक्रम यो वर्ष पनि निरन्तरता दिईने छ ।
३९. नगर भित्रको बजार क्षेत्र भित्र एकिकृत खानेपानि तथा ढल व्यवस्थापनको लागि संघीय खानेपानि तथा ढल व्यवस्थापन विभाग संगको सहयोगमा यसै आर्थिक वर्ष बाट ढल निर्माण कार्य संचालन गरिनेछ ।
४०. खानेपानीका मुहानहरूको संरक्षण, विकास र समुचित प्रयोगका लागि सरोकारवाला निकायहरूको समन्वय र सहकार्यमा श्रोतको पहिचान, संरक्षण र प्रवर्द्धनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
४१. परम्परागत पानीका मुहानहरूको संरक्षण गर्नका लागि Recharge लाई अभियानको रूपमा अगाडि बढाइनेछ ।
४२. प्रत्येक घरमा स्वच्छ खानेपानीको पहुंच पुर्याउने तथा पानीको वितरण प्रणालिलाई व्यवस्थित गर्ने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
४३. बजार क्षेत्र भित्रका मुख्य स्थानहरूमा यात्रुलाई शुद्ध पिउने पानीको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
४४. नारायण नगरखानेपानी (सहारे) को क्षमता वृद्धी गर्ने उद्देश्य यस आ.व. बाट थालिएको निर्माण कार्य आगामि आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गरी धारा प्राप्त नगरेका नागरिको पहिचान गरी धारा वितरण गरिनेछ ।

च. निजि क्षेत्र संग सहकार्य

४५. पूर्वाधार विकासको लागि सार्वजनिक निजि साझेदारी इकाई PPP Model को अवधारण यो वर्ष पनि निरन्तरता दिईने छ ।
४६. नगर भित्रका मुख्य चोकहरूमा निजि क्षेत्रको सहकार्यमा स—शुल्क पार्किङको निति अवलम्बन गरिने छ ।
४७. नगर भित्र पशुपंक्षी पालन गरेका कृषक परिवारका लागी कृषक/नगरपालिका र निजि क्षेत्रको लगानिमा वायो ग्यास प्रणालि निर्माण गर्ने कार्य लाई यस आ.व. मा पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
४८. नगरको बजार क्षेत्रमा संकलन हुने फोहोर मैला व्यवस्थापनका लागि निजि क्षेत्रको संलग्नतामा फोहोर मैला व्यवस्थापन गर्ने लक्ष्य राखिएको छ ।
४९. नगर भित्र संचालन र दर्ता भएका अटोहरूको व्यवस्थीत संचालन गर्न, नियमन गर्न र व्यवस्थापनका लागि आवश्यक नीति तयार गरी लागु गरिनेछ ।

३. वन वातावरण, सरसफाई तथा विपद व्यवस्थापन

५०. विपद जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन नियमावली लाई कडाइका साथ लागु गरीनेछ ।
५१. पालिका भित्र विपद जोखिम क्षेत्रको पहिचान गरी विपद पूर्व तयारी र सो क्षेत्रको प्रतिकार्य योजना निर्माण गरिनेछ ।

५२. नगरपालिकाको विपद व्यवस्थापन कोषलाई विस्तार गरी वडा स्तरीय विपद व्यवस्थापन कोष निर्माण कार्य यसै आ.व. बाट सुरु गरिनेछ।
५३. महामारी रोकथाम नियन्त्रण एवं व्यवस्थापनका लागि पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य रणनीति अवलम्बन गरी पालिका देखि समुदाय सम्म एकिकृत रूपमा टिम परिचालन गर्ने वातावरण मिलाइनेछ।
५४. एक वडा/एक हरियालि पार्क निर्माण कार्यलाई अभियानकै रूपमा अधि बढाइनेछ।
५५. सार्वजनिक क्षेत्रहरूमा नारायण नगरपालिकाको पहिचान झल्कने गरी चौतारा निर्माण गरिनेछ।
५६. फोहोरको स्रोत नै वर्गिकरण गरी वर्गिकृत फोहोर अनुसार छुट्टाछुट्टै संकलन गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित बनाई कुहिने फोहोरलाई कम्पोष्ट पलान्टको लागि पहल गरिनेछ।
५७. नारायण नगरपालिका १ को श्रीस्थान वनमा निर्माण गरिएको फोहोर मैला संकलन तथा प्रशोधन केन्द्र (ल्याण्ड फिल्ड साइड) को निर्माण कार्य सम्पन्न गरी आगामि आर्थिक वर्ष बाट संचालनमा ल्याइनेछ।
५८. नगरपालिका क्षेत्रभित्र पलाष्टिक जन्य वस्तुको प्रयोग लाई न्युनिकरण गरी गैर पलाष्टिक जन्य वस्तुलाई प्राथमिकता दिइनेछ।
५९. जलवायु उत्थानशिल योजना निर्माण गरी लागु गरिनेछ।
६०. जलवायु परिवर्तनका प्रतिकुल असर न्युनिकरण गर्न तथा जलवायु अनुकूलन कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
६१. बजार क्षेत्रमा एक घर/दुई विरुवा दुई गमला राख्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।
६२. नगर क्षेत्रभित्रका सबै विद्यालयहरूलाई हरित विद्यालयमा रूपान्तरण गर्ने नीति लिइनेछ।
६३. नारायणलाई स्वच्छ र सुन्दर नगर बनाऔं र उत्पादित फोहोर आफै व्यवस्थापन गरौं भन्ने परिकल्पनाका साथ प्रत्येक महिनाको अन्तिम शुक्रवार जनप्रतिनिधी कर्मचारीवाट नगरका सबै वडाका सार्वजनिक स्थानको सरसफाई गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ।

४. स्वास्थ्य

६४. स्वास्थ्य बिमा कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै सम्पूर्ण नागरिकको सहज पहुँच बनाउन उत्प्रेरणा मूलक कार्यक्रम संचालन गरी प्रत्येक वडाका विमा सहजकर्ता मार्फत निरन्तरता दिइनेछ।
६५. मानसिक स्वास्थ्य समस्या भएका व्यक्तिहरूलाई स्वास्थ्य उपचार र स्वास्थ्य बिमामा जोडिनेछ।
६६. धुम्रपान, मध्यपान तथा लागु पदार्थको सेवनले गर्ने मानविय क्षेतिका बारेमा जनचेतनामुलक कार्यक्रम संचालन गर्दै सार्वजनिक स्थलमा चेतनामुलक बोर्ड राखि निषेधको नीति लिइनेछ।
६७. प्रत्येक वडामा २ महिनाको १ पटक अनिवार्य गर्भवती महिलाका रक्त समूह र अल्ट्रा साउण्ड चेकजाँचको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ।
६८. खाधान्नमा बिभिन्न प्रकारका मिसावट रोकथामका कार्यक्रम थप व्यवस्थित बनाउन बजार अनुगमनलाई निरन्तर रूपमा लगिनेछ।

६९. पोषण अवस्थामा सुधारका लागि बालतौल लिने कार्यलाई बडा बडामा उत्सवका रूपमा गरी तोकिएको मापदण्ड पुरा गर्नेलाई पुरस्कार, बालपोषण भत्ता लगायतका अन्य सेवा सुबिधा उपलब्ध गराउँदा खोप कार्ड लाई अनिवार्य गराइनेछ ।
७०. गर्भवतीलाई फोलिक एसिड, क्याल्सियम निशूलक वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७१. आयुर्वेद १ घर, ५ योग, ५ जडीबुटी अभियान, घुम्टी शिविर, सुर्तीजन्यपदार्थ नियन्त्रणमा बिधालयमा ध्यान योग कार्यक्रम संचालन गरीनेछ ।
७२. निजी स्वास्थ्य संस्थाहरुको सेवा गुणस्तर बृद्धिका लागि सुचना प्रणालीमा समावेश गरी औषधीको समुचित प्रयोगका लागि समन्वय गरिनेछ ।
७३. आमा समुह भवन, खोप, गाउघर क्लिनिक, स्वास्थ्य संस्थाहरु निर्माण, मर्मत सुधार, ब्यवस्थापन गर्नका लागि विकास साझेदार निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।
७४. नारायण नगरपालिकाको भवानी स्वास्थ्य चौकी र विन्ध्यावासिनी स्वास्थ्य चौकीबाट २४ सैं घण्टा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्ने नीतिलाई यस आर्थिक वर्षमा कार्यान्वयन गरिनेछ
७५. नगरपालिका भित्रका जेष्ठ नागरिक र दिर्घ रोगिहरुको स्वास्थ्य उपचारका लागि जेष्ठ नागरिक सँग नगर प्रमुख भेटघाट कार्यक्रमलाई यस वर्ष पनि निरन्तरता दिइनेछ ।
७६. महिला स्वास्थ्य स्वयम सेवीका कोषलाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
७७. नेपाल सरकारले तोके अनुसार पोषण मैत्री, किशोर किशोरी मैत्री, फरक क्षमतामैत्री, सुचना मैत्री, पूर्ण खोप युक्त बर्थिङ्ग सेन्टर, गर्भपतन सेवा, संचालन भएका स्वास्थ्य संस्थाहरुको गुणस्तरीयता कायम राख्न आवश्यक पहल गरी समृद्ध महिला सुखी महिलाको नारालाई अवलम्बन गरिनेछ ।
७८. स्वास्थ्यकर्मीहरुको जीवन रुपान्तरणका लागि ब्यवहार परिवर्तनमुलक, उत्प्रेरक, मनोबल बृद्धि, रमाइलो भ्रमण, क्षमता अभिवृद्धिमुलक तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
७९. त्रिवेणी स्वास्थ्य चौकीलाई ५ शैयाको अस्पताल संचालनको लागी १ जना मेडिकल अधिकृत र स्टाफ नर्सको व्यवस्था गरि सेवा संचालनको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
८०. नगर क्षेत्रभित्र मानसिक स्वास्थ्य तथा मनीसामाजिक सेवा अन्तरगत मानसिक रोगिहरुको पहिचान गर्ने, स्वास्थ्य संस्थाबाट उपचार सेवा प्रदान गर्ने मानसिक समस्या भएका विरामिको घर भेटघाट अधियान संचालन गरी मनोपरामर्श सेवा गर्ने दिर्घ रोगिका लागि रिफ्रल सेवा संचालन गर्ने, विशिष्ट मानसिक रोगिहरुको नियमित उपचारका लागि कोषको व्यवस्था गर्ने, मनोसामाजिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको परिचय पत्र वितरण गर्ने, विपद तथा जोखिम न्युनिकरण गर्ने, अपाङ्गता तथा लैङ्गिकता समावेशि बनाउने र मानसिक स्वास्थ्यको क्षेत्रमा काम गर्ने गैर सरकारी संस्था, सरकारी तथा निजि क्षेत्र सँग बहुपक्षिय समन्वय र सहकार्य गरी मानसिक स्वास्थ्य सेवामा प्रवर्धन गरिनेछ ।

५. शिक्षा:

८१. विद्यालय शिक्षाको गुणस्तरका लागि विज्ञहरू रहेको समिति गठन गरी नगर शिक्षा सुधार योजना यसै आ.व. मा तयार गरी लागु गरिनेछ ।
८२. निजी विद्यालयमा राखिने शिक्षक कर्मचारीहरू वेतन नेपाल सरकारको नियमानुसार लागु गराउने नीति लिइनेछ ।
८३. बालशिक्षा, आधारभूत शिक्षा र माध्यमिक शिक्षालाई थप जीवनोपयोगी र व्यवसायिक बनाउँदै माध्यमिक शिक्षामा आधारभूत प्राविधिक ज्ञान र सीप सहितको शिक्षा प्रदान गरी विद्यालय तह पूरा गर्दा कम्तिमा एउटा सीपमा स्वरोजगार हुनसक्ने जनशक्ति तयार गर्न ठोस योजना बनाइनेछ ।
८४. सबै विद्यालयहरूमा कक्षा १ देखि कक्षा ८ सम्म स्थानीय विषय हाम्रो नारायण हाम्रो पहिचान पाठ्यक्रम अनुरूप अध्ययन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिदै मा.वि. तहमा करियर गाइडेन्सको पाठ्यक्रम लागु गरिनेछ ।
८५. त्रिभुवन मा.वि. नयाँ बजार दैलेखलाई जिल्लाकै उत्कृष्ट विज्ञान विषय अध्ययन गराउने शैक्षिक केन्द्र निर्माणका लागि विज्ञान विषय सवलिकरण कार्यक्रम आगामि आर्थिक वर्षबाट लागु गरिनेछ ।
८६. नगरको संस्कृति, जीवनशैलीमा आधारित विषयमा अनुभव आदानप्रदान गर्न राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय शैक्षिक संघ संस्थाहरू तथा विकास साझेदार संस्थाहरू सँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।
८७. सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर वृद्धि गर्न शिक्षकहरूलाई प्रविधिमैत्री सीप विकास, शिक्षण कला, क्षमता विकास र असल अभ्यास शिक्षण सिकाई आदान प्रदानका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
८८. सामुदायिक विद्यालयहरूको विद्यालय परिसर सुधार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ र यस अन्तर्गत शौचालय निर्माण र स्तरोन्नति, निशुल्क सेनेटरी प्याड, पिउने पानीको प्रबन्ध र विद्यार्थीका लागि लकरको व्यवस्था गरिनुका साथै अपाङ्गगता भएका विद्यार्थीहरूको अध्ययनका लागि आवश्यक सम्पूर्ण सामग्रीहरू वितरण गरिनेछ ।
८९. संस्थागत विद्यालयहरूको शुल्क पुनरावलोकन गरी वैज्ञानिक र मापदण्डमा आधारित बनाइनेछ ।
९०. निजीस्तरमा संचालित शैक्षिक परामर्श केन्द्र, कोचिङ्ग सेन्टर, तालिम केन्द्र लगायतका संस्थाहरूको अभिलेखीकरण गरी नियमन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९१. वडास्तरीय सामुदायिक सिकाई केन्द्र (Community Learning Center) मार्फत अनौपचारिक शिक्षा र सीप विकास प्रवर्धन गर्ने कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने नीति लिइनेछ ।
९२. समुदायमा आधारित विकास प्रक्रिया, समस्या समाधानका लागि अध्ययन अनुसन्धान, प्राथमिक उपचार तालिम, स्थानीय शासनमा नवप्रवर्तन आदि विषयहरू कक्षा ८ देखि १२ सम्मको पाठ्यक्रममा समावेश गर्न पहल गरिनेछ ।
९३. कक्षा १ देखि ३ सम्म कक्षा कोठा सुधार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

९४. सामुदायिक विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको नियमित स्वास्थ्य जाँच, प्राथमिक उपचार र स्वास्थ्य सचेतनाको माध्यामिक विद्यालयहरूमा विद्यालय नर्स परिचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता गरिनेछ ।
९५. शैक्षिक गुणस्तर परिक्षण केन्द्रको प्राविधिक सहकार्यमा कक्षा १ देखि कक्षा १० सम्म हरेक कक्षा हरूको स्तरिकृत परिक्षा संचालन गरेर सिकाई उपलब्धि मापन गरि सो का आधारमा प्र।अ। शिक्षक र विद्यालयको गुणस्तर मूल्यांकन तथा सुधार गरिनेछ ।
९६. संस्थागत विद्यालयले कानुन बमोजिम उपलब्ध गराउने निशुल्क छात्रवृत्ति कोटाको कार्यान्वयनलाई पारदर्शी बनाईनुका साथै प्रभावकारी नियमन गरिनेछ ।
९७. बाल बिकास शिक्षक र माध्यामिक विद्यालयका लेखा सहायक कर्मचारीलाई नगरको श्रोतबाट उपलब्ध गराउदै आएको थप पारिश्रमिकलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
९८. बालमैत्री विद्यालयको अवधारणाअनुसार सबै सामुदायिक विद्यालयमा अपाङ्गमैत्री र छात्रामैत्री पूर्वाधार निर्माणमा जोड दिईनेछ ।
९९. बालबालिका संग नगर प्रमुख कार्यक्रम यस आ.व.मा पनि निरन्तरता दिईनेछ ।
१००. CTEVT बाट सम्बन्धन प्राप्त गरि संचालनमा आएका प्राविधिक शिक्षालयलाई सहजीकरण र नियमन गर्न आवश्यक पहल गरिनेछ ।
१०१. भूगोल र विद्यार्थी संख्याको आधारमा सामुदायिक शिक्षक दरबन्दी मिलान तथा विद्यालय समायोजन कार्य गरिनेछ ।
१०२. प्र.अ. बैठक घुम्ती बैठकका रूपमा आयोजना गर्ने र असल अभ्यासको प्रस्तुति गरि सिक्ने अवसर सिर्जना गरिने छ र विद्यालय ब्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरूको पनि समय समयमा बैठक राखी छलफल र क्षमता विकास गरिनेछ ।
१०३. सामुदायिक विद्यालयहरूको सम्पत्तिको संरक्षणका लागि विद्यालयको चल अचल सम्पत्तिको अभिलेख ब्यबस्थित रूपमा राख्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
१०४. नगरपालिका बाट प्रदान गरिदै आएको ३ बर्षे प्राविधिक शिक्षा अध्ययन छात्रवृत्तिलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१०५. गरिब, जेहेन्दार तथा दलित विद्यार्थीलाई प्रोत्साहन गर्न आवश्यक पोशाक, शैक्षिक सामग्री तथा अन्य कार्यक्रमको तर्जुमा गरिने छ ।
१०६. प्रचलित नियम अनुसार सामुदायिक विद्यालयको तहगत रूपमा प्र।अ। छनौट गरि कार्य सम्पादन करार सम्झौताको आधारमा प्रोत्साहन गरिने छ ।
१०७. शिक्षकहरूको क्षमता बिकास गरि अंग्रेजी माध्यम बाट शिक्षण सिकाई क्रियाकलाप संचालन गर्न नीति तर्जुमा गति कार्यान्वयन गरिने छ ।
१०८. दिवा खाजामा पोषणयुक्त रैथाने तथा स्थानीय उत्पादित वाली वस्तुको प्रयोग गर्न कार्यविधि बनाई लागु गरिने छ ।

१०९. नेपाल सरकारबाट स्वीकृत पाठ्यक्रमका आधारमा स्थानीय मातृभाषाको पाठ्यक्रम पाठ्य पुस्तक निर्माण गरी लागु गरिनेछ ।
११०. अभिभावकहरूलाई सामुदायिक विद्यालयहरू प्रति अपनत्व र जवाफदेहि बनाउन अभिभावक शिक्षा लाई सघन रूपमा संचालन गरिनेछ ।
१११. पालिका भित्रका सम्पूर्ण विद्यालयहरूलाई प्रत्येक शुक्रबार STEAM Friday (Science, Technology, Engineering and Mathematics) (स्टिम) को रूपमा अतिरिक्त कक्षा संचालन गर्ने कार्यलाई यस आ.व. मा निरन्तरता प्रदान गरी पालिका स्तरीय प्रतियोगितात्मक प्रतिस्पर्धा गरी उत्कृष्ट लाई उचित पुरस्कारको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
११२. नगर भित्रका पुर्व प्राथमिक उमेर समुहका सबै अवस्थाका बाल बालिकाको प्रारम्भिक बाल शिक्षामा समता मुलक पहुच सुनिश्चिता हुने गरी बाल विकास केन्द्र तथा पुर्व प्राथमिक कक्षाहरूको अनुमति नियमन तथा व्यवस्थापनमा सुधार गरिने छ ।
११३. गुणस्तरिय शिक्षण सिकाईको वातावरण निर्माण गर्न सामुदायीक विद्यालयहरूमा संचालनमा रहेको इन्टरनेट, कम्प्युटरको उपयोगलाई प्राथमिकता दिई विषयगत रूपमा शैक्षिक सामग्री व्यवस्थापनका लागी आवश्यक स्रोत साधनको उपलब्ध गराईने छ ।
११४. बालबालिकाको प्रतिभा प्रस्फुटनका लागी बाल बालिकाको क्षमता र अवस्था अनुसार उपयुक्त सहक्रियाकलापका अवसर प्रदान गरिने छ ।
११५. सबै विद्यालयहरूमा समान खालको विद्यालय कलर कोड अनुसार सबै विद्यालयको रङ्ग रोगनको कार्य यसै आ.व.मा सबै विद्यालयलाई समेटिने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
११६. शिक्षालाई उत्पादन संग जोडदै श्रमको सम्मान गर्ने सस्कृतिको विकास गर्न माध्यमिक तहका विद्यार्थीका लागि(पढदै कमाउदै) कार्यक्रमका लागी सम्बन्धीत निकायमा पहल गरीने छ ।
११७. गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्नका लागी शैक्षिक प्रतिस्पर्धाको वातावरण सिर्जना गर्न न्युनतम पूर्वाधार र गुणस्तरको मापदण्ड निर्धारण गरी कार्यान्वयनमा ल्याउन पालिकाको नमुना विद्यालय कार्यक्रम संचालन गर्नुका साथै स्पष्ट र मापनीय सुचकका आधारमा पालिका स्तरमा समेत नमुना उन्मुख विद्यालय पहिचान तथा विकासको कार्य अगाडि बढाईने छ ।
११८. विद्यालयको अनुगमन तथा मुल्याङ्कनलाई प्रभावकारी बनाई सामुदायीक विद्यालयका प्रधानाध्यापक, शिक्षक र विद्यार्थीको शिक्षण सिकाईका आधारमा र बाल शिक्षा केन्द्रलाई व्यवस्थापनका आधारमा पुरस्कृत गर्ने गरिने छ ।
११९. विद्यालयमा कार्यरत महिला शिक्षिकाको प्रस्तुति विदा बस्दा पठनपाठन अवरोध हुनबाट रोक्न आवश्यक बैकल्पीक जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
१२०. बालबालिका तथा किशोर-किशोरीका क्षेत्रमा आगामि वर्ष विद्यालय शिक्षा योजनाको आधारमा कार्यक्रम बनाई लागु गरिनेछ र विद्यालय विकास योजनामा मानसिक स्वास्थ्यका क्रियाकलापहरू समावेश गरिनेछ ।

१२१. विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर सुधार गर्न नगर शिक्षा योजनालाई परिमार्जन गरि अध्यावधिक गरिने छ ।
१२२. सबै सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयहरूमा कक्षा १ देखि ८ सम्म स्थानिय विषय “हाम्रो नारायण नगरपालिका हाम्रो पहिचान” पाठ्यक्रम निर्माण र छपाई गरि वितरण गरिने छ ।
१२३. नारायण नगरपालिकाको एकिकृत प्रारम्भिक बालविकास कार्यक्रम संचालन कार्यविधि २०८० सघन रूपमा संचालन गरिने छ ।
१२४. शिक्षा नियमावली अनुसार सामुदायिक विद्यालयमा प्र.अ. व्यवस्थापन गरिने छ साथै डायरी,झोला तथा प्र.अ. बैठकमा यातायत खर्च को व्यवस्थापन गराईने छ ।
१२५. शिक्षकको क्षमता विकास गरी अग्रेजी माध्यमबाट शिक्षण सिकाई क्रियाकलाप संचालन गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिने छ ।
१२६. खानेपानीको अभाव भएका विद्यालयमा खानेपानी व्यवस्थापन गरिने छ ।
१२७. सूचना प्रविधिमा पहुच नपुगेका सामुदायिक विद्यालयमा ल्यापटप,डेस्टप र प्रिन्टरको व्यवस्थापन गरिने छ ।
१२८. पेशागत विकासका लागि शिक्षक,कर्मचारी,बालविकास शिक्षकहरूको लागि क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१२९. नगरपालिकाका शिक्षण संस्थाहरूमा बालमैत्री विद्यालय कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१३०. नारायण नगरपालिका भित्रका सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरूको पालिका स्तरिय पढाई मेला संचालन गरिने छ ।
१३१. सकारात्मक लैङ्गिक मापदण्डहरूको प्रवर्धन तथा लैङ्गिक हिंसाको रोकथाम र यसका सेवाहरूमा पहुच वृद्धि गरिने छ ।
१३२. विद्यालय बाहिर रहेका सिमान्तकृत बालबालिकाहरूको पहिचान गरि द्रत सिकाई मार्फत उचित कक्षामा भर्नाको व्यवस्था गरिने छ ।
१३३. विद्यालय सुधार योजना ,सामाजिक परिक्षण नितिगत समतामुलक र समावेशी रूपमा गराई पारदर्शिता तथा सुशासनका कार्यक्रमहरू संचालन गरिने छ ।
१३४. नारायण नगरपालिकामा आवश्यकता अनुसार सामुदायिक सिकाई केन्द्र स्थापना गरिने छ ।

६. युवा तथा खेलकुद

१३५. नारायण नगर खेलकुद विकास समिति गठन गरिनेछ ।
१३६. युवामा स्वयंसेवी भावना बढाउन, सामाजिक जिम्मेवारी बोध गराउन, विपद व्यवस्थापनमा योगदान गर्न तथा सामाजिक सुधारका कार्यमा परिचालन गर्न युवा स्वयंसेवा कार्यक्रम संचालन गर्न नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरीबल , नेपाल प्रहरी, नेपाल रेडक्रस सोसाइटी, र नेपाल स्काउट जस्ता संस्थाहरूसंगको

समन्वयमा युवाहरूलाई विपत व्यवस्थापन,लागु औषद दुर्वेसनीको अन्त्य, विभिन्न सामाजिक कुरीती र विभेदको अन्त्य गर्न स्वयंसेवी तालीम दिई परिचालन गरिने छ ।

१३७. विद्यालय तह देख खेल प्रतिभा प्रस्फुटनको वातावरण निर्माण गर्न विद्यालयलाई खेल सामग्री उपलब्ध गराउनुका साथै राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगितामा उत्कृष्ट खेल प्रदर्शन गर्ने खेलाडी र विद्यालयलाई पुरस्कृत गरिने छ । ।

१३८. नगरस्तरीय खेल प्रतियोगिता संचालनका लागी प्रोत्साहान गर्नुका साथै अन्तराष्ट्रिय, राष्ट्रिय, प्रदेश स्तरीय खेलमा पदक जित्ने खेलाडीहरूलाई पुरस्कृत गरिने छ ।

१३९. नगर भित्रका साहित्य, कला र संस्कृतिको अध्ययन, अनुसन्धान गरी संरक्षण समवर्धन कार्यका लागी समिती गठन गर्ने गरि कार्य अगाडी बढाईने छ ।

७. लैङ्गिक समानता, महिला, अपाङ्गता, बालबालिका र जेष्ठ नागरिक

१४०. लैङ्गिक समानता, महिला सशक्तिकरण र सामाजिक समावेशीकरण गर्दै लिइनेछ ।

१४१. जोखिममा परेका महिला तथा समुदाय संग उपमेयर कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

१४२. समृद्ध नगर आत्म निर्भर नगरबासी स्वच्छ नगर सुखी नगरबासी भन्ने मुल नारालाई मुर्त रूप दिन नगरमा रहेका विपन्न महिला, बालबालिका, सिमान्तकृत, जेष्ठनागरीक फरक क्षमता भएका व्यक्ति, एकल महिला, दलित, पिछडा वर्ग आदिबासी जनजाति, यौनिक अल्पसंख्यक द्वन्द्वपीडित, प्रभावित तथा वन्चीतमा परेका लक्षित समुदायको आर्थिक एवं सामाजिक सशक्तिकरणका साथै विभेद रहित समाज निर्माण गर्ने कार्यक्रममा जोड दिइने छ ।

१४३. आर्थिक रूपमा विपन्नहरूको क्षमता विकासका लागि उद्यमशिलता र रोजगारीका अवसर सृजना गर्दै दिगो जीवीको पार्जनका कार्यक्रमहरूलाई प्रोत्साहन गर्दै लगिने छ । साथै व्यवसाय स्थापनाका लागी र गरिवी निवारणका लागी लघु उद्यम विकास कार्यक्रमलाई यो वर्ष पनि निरन्तरता दिइने छ ।

१४४. महिला तथा बालबालिका उपर हुने सबै प्रकारका हिंसा अन्त्यका लागी ११ वटै वडाहरूमा अभियान मुलक कार्यत्तम संचालन गरिने छ ।

१४५. घरेलु हिंसा, मानव बेचबिखन तथा ओसारपसार, साइबर अपराध संग जोडिएर हुने घटना व्यवस्थापनमा सरोकारवाला निकायहरू संग सहकार्य र समन्वय विस्तार गरिने छ ।

१४६. वडा तहमा गठित विभिन्न महिला समुह, आमा समुहको वडा कार्यालयहरूमा सुचि तयार गरी वडा महिला सदस्यको संयोजकत्वमा समन्वयात्मक रूपमा महिला संजाल निर्माण गरि लक्षित कार्यक्रम संचालन संचालनको अनुगमन र सहजीकरणको व्यवस्था मिलाइने छ ।

१४७. महिलाहरूको सर्वाङ्गीण विकास गर्न सामाजिक, आर्थिक, राजनैतिक र नीतिगत क्षेत्रमा महिला सहभागिता गराउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।

८. सहकारी नियमन तथा प्रवर्द्धन

१४८. सहकारी संथाका सदस्यहरूको बचतलाई सुरक्षित गर्न तथा लगानि गरिएका कर्जा असुलिमा सहयोग पुग्ने गरी नारायण नगरपालिकाको सहकारी ऐनमा व्यवस्थापन गरी नियमावलि तथा निर्देशिकाहरू जारी गरिनेछ ।
१४९. सहकारी अभियान मार्फत समुदाय स्तरमा रहेका सहकारीहरूको प्रवर्धन गरी युवा स्वरोजगार कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१५०. सहकारी शिक्षा र तालिम मार्फत सहकारी सस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरि संस्थागत स्व नियमन र सुशासन प्रवर्धन गरिने छ ।
१५१. युवा तथा उद्यमीहरूलाई नविन व्यवसाय शुरु गर्न आवश्यक क्षमता विकास प्रविधी हस्तान्तरण वित्तीय पहुँच सहजीकरण र बजारीकरणका कार्यक्रम संग आवद्ध गराई रोजगारी अभिवृद्धिका कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

९. कृषि तथा सिचाई

कृषिलाई उद्यम कृषकलाई उद्यमि भन्ने अभियानका साथ नगर क्षेत्रभित्रको परम्परागत निर्वाहमुखि कृषि प्रणालिलाई व्यवसायिकरण, विविधिकरण र यान्त्रिकरण गर्दै फलफूल तरकारी धान लगायत कृषि तथा पशुपालन पकेट क्षेत्र कार्यक्रमलमई अनुसन्धान र सम्भावनाको आधारमा विस्तार गरी कृषिलाई रोजगारको रूपमा विस्तार गर्ने र कृषि उत्पादनबाट नगरलाई आत्मनिर्भर नगरको रूपमा विकास गर्ने नीतिलाई अगाडि बढाइनेछ । कृषकलाई सुविधाको लागि निशुल्क कृषि परामर्स सेवा संचालन गरिनेछ ।

१५२. कृषिको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धिमा विउको अहम भुमीका रहने भएकाले उन्नत, मुल बीउ तथा रैथाने बीउ उत्पादन गर्ने कृषकलाई विशेष प्रत्साहन प्रदान गरिनेछ ।

१५३. नगरपालिका भित्रको खेती योग्य जमिनमा सिचाईको पर्याप्तता सुनिश्चित गर्न भईरहेका र जीर्ण अवस्थाका कुलो , सिचाई पोखरी, निर्माण तथा र्ममत गरिने छ ।

१५४. स्थानिय कृषि उपजहरूको बजारीकरणका लागि अन्य पालिका संग समन्वय गरि कृषि उत्पादन मध्ये विशेष गरी तरकारीको बजारीकरणमा विशेष पहल गरिने छ ।

१५५. बृहत सिचाई आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन गरी उत्पादनका क्षेत्र निर्माणका लागि विशेष पहल गरिने छ ।

१५६. .आई.पी.एम कृषक पाठशालालाई निरन्तरता दिइने छ ।

१५७. विषादी रहित खाद्य पदार्थमा निरुत्साहित गर्न जैविक विषादी प्रयोगलाई प्रोत्साहन गरिने छ ।

१५८. कृषकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्न तालीमहरू संचालन गरिने छ ।

१५९. कृषियोग्य भुमीको पुर्ण उपयोग सुनिश्चितता गर्न नगरपालिका भित्र रहेका बाझो जमिन राख्ने कार्यलाई दरुत्साहन गरिने छ ।

१६०. नगरपालिकाभित्र कम्तीमा एउटा आधुनिक तथा बृहत नर्सरी स्थापनाका लागि प्रोत्साहन गरिने छ ।

१६१. अधुरो हाईटेक नर्सरीको कार्य सम्पन्न गर्नका लागि प्रदेश सरकार संग पहल गरिने छ ।

१६२. नगरपालिकाभिन्न का कृषकहरूलाई कृषक परिचाय प्रदान गरिने छ ।
१६३. कृषि तथा पशु पालन गर्ने उत्कृष्ट कृषकको छनौट गरि पुरस्कृत गरिने छ ।
१६४. विपन्न तथा सिमान्तकृत कृषकहरूका लागि उनीहरूको आयस्तर बृद्धि गर्ने खालका कार्यक्रमहरू संचालनका लागि एक वडा एक उत्पादनलाई विशेष जोड दिईने छ ।

१०. पशु विकास तर्फ

१६५. आर्थिक अवस्था कमजोर भएका र रोजगारी नभएका विपन्न परिवारहरूको जीवीको पार्जनका लागि निर्वाहमुखी पशुपन्छी पालन कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिने छ ।
१६६. पशुजन्य पदार्थहरूको उत्पादन लागत न्यूनिकरण गर्न बहुवर्षीय हरियो घास विकास कार्यक्रम प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिने छ ।
१६७. पशुजन्य पदार्थहरूको उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गर्न नस्ल सुधार तथा कृतिम गर्भाधान कार्यक्रम र बाझोपनको समस्या निराकरण गर्न घरदैलो घुम्ती शिवीर कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
१६८. पशुपन्छीहरूको रोग निरोधात्मक, प्रतिरोधात्मक र उपचारात्मक सेवाहरू गुणस्तरीय प्रयोगशाला सेवा र महामारीजन्य रोगहरूको प्रभावकारी नियन्त्रणका लागि प्रयोगशाला लाई थप प्रभावकारी बनाईनेछ र उक्त प्रयोगशालामा जनशक्तिको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१६९. उपभोक्तालाई स्वच्छ र स्वस्थ मासु उपभोगका लागि आधुनिक बधशाला निर्माण गरिनेछ ।
१७०. स्वरोजगारमुलक एवं व्यवसायिक पशुपालन व्यवसायको प्रवर्धनमा सहयोग गरिने छ ।
१७१. पशुपंक्षि विमा कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईने छ ।
१७२. एक वडा/एक पशु प्राविधिक, एक वडा/ एक पशु सेवा केन्द्रको नीतिलाई लागु गर्दै गरिनेछ ।

११. कर्मचारी प्रशासन, जनशक्ति विकास तथा सुशासन

१७३. नगरबाट प्रवाह गरिने सेवा सुविधाहरू छिटो छरितो र मितव्ययी ढङ्गबाट उपलब्ध गराउन घुम्ती शिवीर तथा विभिन्न ठाउँमा सेवा केन्द्र स्थापना गरी सेवा प्रवाह गरिनेछ ।
१७४. नागरिक वडा पत्रलाई समायनुकुल अधावधिक गरी सबै वडाहरूमा डिजिटल प्रविधीको नागरिक वडा पत्र गरिने छ ।
१७५. प्रत्येक पद, सेवा समुहको कार्य विवरण तयार गरी प्रत्येक कर्मचारीहरूलाई कार्य विवरण सहितको जिम्मेवारी दिई कार्यालय प्रमुख, शाखा प्रमुखहरू र वडा सचिवहरू संग कार्य सम्पादन करार गर्ने कार्यलाई यस आ.व. मा पनि निरन्तरता दिईनेछ ।
१७६. नगरपालिकाको सार्वजनिक श्रोत साधन र काम कारवाहीको कुसल व्यवस्थापन गरी नगरबासीले प्रत्यक्ष अनुभूति हुने जवाफदेहीता, पारदर्शिता, समावेशीता, र प्रविधी मैत्री पालिका बनाउदै सुशासन युक्त पालिका निर्माण गर्ने लक्ष लिइएको छ ।

१७७. तालिम अध्ययन भ्रमण, अभिमुखीकरणबाट ज्ञान, सिप, अनुभवको आदान प्रदान हुने गरी सफल अभ्यासबाट सिकेका सिकाई हरू पालिकामा लागु गरिनेछ।
१७८. प्रचलित कानूनको अधिनमा रहि नगरपालिकाले प्रदान गर्ने सेवा प्रवाह र विकास तथा कर्मचारीहरको वृद्धि विकास समेतलाई मध्य नजर गरी पालिकाको सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गर्ने कार्य गरिनेछ।
१७९. कर्मचारीको कार्यक्षमता बढाउन कर्मचारीमैत्री वातावरण, भौतिक स्रोत साधनको व्यवस्था, कर्मचारीको सेवाको सुरक्षा लगायत विषयहरूलाई व्यवस्थित गरिने छ।
१८०. सेवा प्रवाहलाई उत्तरदायी, पारदर्शिकता, जनमुखी, बनाउन नागरिक समाज लगायत बहुसरोकारवालाहरूको सहभागिता बढाईने छ। सेवा सन्तुष्टी सर्वेक्षण गरी पृष्टपोषण लिने पद्धती अवलम्बन गर्दै प्रविधीमैत्री बनाउन आवश्यक पहल गरिने छ।
१८१. आर्थिक प्रशासनका क्रियाकलापहरू नतिजासंग आबद्ध गरी प्रभावकारी रूपमा आर्थिक अनुशासन कायम गरिने छ। सार्वजनिक लेखा परिक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक परिक्षण जस्ता विभिन्न शुशासनका औजारहरू संचालनका लागि थप प्रभावकारी बनाइने छ।
१८२. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई थप सुदृढ गर्न निर्देशिका पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइने छ।
१८३. सार्वजनिक सेवालाई थप प्रभावकारी बनाउन भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्य सहनशिलताको निति मार्फत सार्वजनिक प्रशासनमा सदाचारीता अभिवृद्धि गरिने छ। साथै नगरका सेवाग्राही तथा सरोकारवालाहरूले विभिन्न माध्यमहरूबाट राखे गुनासो, जिज्ञासा एवं सवालहरूको प्रभावकारी सुनुवाईको व्यवस्था गरि टोल फ्री नम्बर १६६०८९१११३५ लाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न लगाईने छ।
१८४. नगरवासीसंग नगर प्रमुख सम्बाद कार्यक्रम मार्फत महिनाको अन्तिम शुक्रबार नगरवासीको प्रत्यक्ष गुनासो सुनुवाई हुने व्यवस्था गरिने छ।
१८५. पालिकाका गतिविधीहरूलाई पारदर्शिकता बनाउन वेबसाइड र सामाजिक संजाल र विभिन्न पेजहरूमार्फत संचार र सूचनालाई अध्यवधिक गरी सुचनाको हक सम्बन्धी कानूनलाई पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याइने छ।
१८६. कर्मचारीलाई आफ्नो कार्य जिम्मेवारी प्रति थप उत्तरदायी बनाउन र भावि योजनालाई सफल बनाउन थप उत्प्रेरणा स्वरूप दण्ड र पुरस्कारलाई बस्तुनिष्ठ बनाईनेछ।
१८७. कर्मचारीका अन्तर सम्बन्धीत विषयहरूमा नेपाल सरकार प्रदेश सरकार र अन्य स्थानिय सरकार तथा जिल्ला समन्वय समिति संग आवश्यक सहकार्य गरिने छ।

१२. राजश्व प्रशासन

१८८. कर तिर्नु कर्तव्य मात्र होइन गौरव पनि हो भन्ने अवधारणको विकास गर्न करदाता शिक्षा संचालन गरिने छ।

१८९. कर प्रशासनलाई चुस्त,सरल प्रविधीमैत्री एवं करदाता मैत्री बनाई अधिकतम कर संकलन हुने वातावरण निर्माण गरिने छ ।
१९०. नगरपालिकाका सम्पूर्ण करदाताहरूको तथ्यांक संकलन गरी अभिलेख अद्यालधीक गरिनुको साथै राजस्व असुली कार्यमा उद्योग वाणिज्य संघ लगायतका सरोकारवाला निकायहरू संग समन्वय तथा सहकार्य गरी राजश्व संकलन गरिनुका साथै पालीकाको आन्तरिक स्रोत साधनको परिचालन गर्न प्रगतिशिल कर प्रणालीको विकास, करको दायरा विस्तार र राजश्व चुहावलाई पूर्ण रूपमा नियन्त्रण गरिने छ ।
१९१. घर बहालकरलाई थप प्रभावकारी बनाउन सम्बन्धीत सरोकारवाला संघ सस्था,नियका वा कार्यालयसंग समन्व गरी तथ्यांक संकलन गर्ने र स्थान अनुसार निधारण गरिएको यर्थाथ दर सफटवेयरमा अपडेट गरि लागु गरिनुका साथै घरधनीलाई अनिवार्य बहालकर उपलब्ध गराउन प्रेरित गरिने छ ।
१९२. नगरपालिकाको आन्तरिक राजश्व बृद्धिमा योगदान गरेवापत योगदानका आधारमा कददातालाई पुरस्कृत गर्ने प्रणालीको विकास गरिने छ ।

१३. प्रविधि तथा डिजिटलको प्रयोग

१९३. नगरपालिकालाई सुचना प्रविधी मैत्री निर्माणका लागि विशेष योजना बनाई लागु गरिने छ ।
१९४. नगरपालिकाको सुचना तथा अभिलेख केन्द्रलाई थप व्यवस्थित गरी दस्तावेजहरू सुरक्षित राख्ने प्रबन्ध मिलाइने छ ।
१९५. स्थानिय सञ्चार माध्यमहरूलाई प्रवर्धन गर्नका लागि स्थानिय सञ्चार माध्यमहरूलाई प्राथमिकता दिने निति लिइएको छ
१९६. नेपाल पत्रकार महासंघ दैलेख र सञ्चार सम्बद्ध संघ सस्थाको सहकार्यमा नगरको सुचना तथा संचार नीति निर्माणकार्यलाई अगाडि बढाईने छ ।

१४. पर्यटन तथा उद्योग बाणिज्य

१९७. पर्यटकीय सम्पदाको अल्पकालिन,मध्यकालीन र दिर्घकालीन गुरुयोजना तर्जुमा गरी आवधीक योजनामा समावेश गराई बार्षिक कार्यक्रम तयार गरी कार्यन्वयनमा ल्याईने छ ।
१९८. पर्यटकीय क्षेत्रहरूको व्यापक प्रचार प्रसार गरिने छ ।
१९९. स्थानिय नागरिकलाई स्वरोजगारका अवसर सिर्जना हुने तथा जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने पर्यटन पुर्वाधारको विकासमा जोड दिईने छ ।
२००. प्राकृतिक र सास्कृतिक सम्पदाको दिगो उपयोग गर्न प्रभावकारी योजना बनाई निजि क्षेत्रसंगको सहकार्यमा पर्या पर्यटनको विकासलाई प्राथमिकता दिइने छ ।
२०१. पालिकाका भित्र रहेका ऐतिहासिक देवल, गढी, मठ मन्दिर ,पार्क क्षेत्रमा सहज आवगमन गर्नका लागि सडक स्तरउन्नती कार्य संचालन गरिने छ ।

२०२. नगर भित्रका साँस्कृतिक सम्पदाहरूको सुचि तयार गरी महत्वपूर्ण सम्पदा स्थलहरूको सम्पदा संरक्षण गुरुयोजना तयार गरिने छ ।
२०३. आदिवासी, जनजाति पिछडावर्ग आदीको भाषा, लिपि, बाजागाजा, रीतीरिवाज परम्परा, सस्कृति आदिको संरक्षण गर्ने नितिलाई निरन्तरता दिईने छ ।
२०४. प्राकृतिक उपचार, यात्रा साधना आध्यात्मिक केन्द्र आदीको प्रवर्द्धन गरिने छ ।
२०५. पोषण युक्त खाद्य बस्तु उत्पादन तथा विक्री वितरण गर्ने व्यावसायीलाई प्रत्साहन गरिने छ ।
२०६. घरेले साना उद्योग सञ्चालन गर्ने व्यावसायीलाई प्रवर्द्धनका लागी विषेश पहल गरिने छ ।

१५. प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम

२०७. रोजगार सेवा केन्द्रलाई रोजगार बैंक रूपमा विकास गरिने छ । यस रोजगार केन्द्रमा नगरपालिका भित्रका विपन्न परिवारका बेरोजगार व्यक्तिहरू सुचिकरण गरी न्युनतम १०० दिनको रोजगारी प्रत्यभुति गर्ने कार्यका लागि नगरपालिकाले त्यस्ता आयोजना थप व्यवस्थापन गर्न नगर प्रमुख रोजगार कार्यक्रम संचालन गरि साझेदारी गरिने छ ।
२०८. नगरपालिकाको आन्तरिक व्यवस्थापन तथा खरिद सम्बन्धी कार्यलाई पारदर्शि मितव्ययी प्रतिस्पर्धी र प्रविधी मैत्री बनाईने छ ।
२०९. नगरपालिकाको जिन्सी श्रेस्ता प्रणाली सफ्टवेयर मार्फत थपव्यवस्थीत गरिने छ ।
२१०. खरिद कार्यलाई व्यवस्थीत गर्न वार्षिक खरिद योजना तयार गरि लागु गर्नुका साथै खरिद समिति, आन्तरिक व्यवस्थापन तथा खरिदमा संलग्न हुने कर्मचारीहरूको संस्थागत क्षमता विकास गरिने छ ।
२११. आर्थिक स्थिति कमजोर, द्वोन्द्वबाट प्रवाभित व्यक्ति, एकल महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, मानसिक स्वास्थ्य समस्या भएका व्यक्ति तथा वैदेशिक रोजगारमा गएका व्यक्तिहरू लक्षित विभिन्न आयआर्जन र सिपमुलक कार्यक्रम संचालन गरी आत्मनिर्भर बनाउने नीति लिइनेछ ।
२१२. नारायण नगर सरकार नागरिकको घरदैलोमा कार्यक्रम अन्तरगत प्रत्येक वडामा घुम्ती कार्यपालिका बैठक संचालन गरी सम्बन्धित वडाका नागरिकको तत् तत् स्थानमा गुनासो सुनुवाई गरी उठान भएका गुनासो सोही स्थानमा सम्बोदन गरिने नितीको व्यवस्था मिलाईनेछ ।

१६. न्यायीक समिति

२१३. नेपालको संविधान अनुसार स्थानिय अदालतका रूपमा न्यायीक समितिबाट हुने न्याय निरूपण लाई सहज बनाउनका लागी आगमी दिनमा थप प्रभावकारी र स्रोत साधनको थप व्यवस्थापन गरिने छ ।
२१४. न्यायीक समितिको कार्य सम्पादनलाई थप व्यवस्थापन गर्न वडा मेलमिलाप समितिको क्षमता विकासमा जोड दिइने छ ।

१७. सामाजिक विकास तर्फ

२१५. समाजमा विद्यमान बालविवाह, बहुविवाह, सामाजिक विभेद, छाउपडि प्रथा, जस्ता नकरात्मक क्रियाकलापहरूलाई हठाउदै लिइने नीति लिइनेछ।
२१६. प्राकृतिक उपचार यात्रासाधना, आध्यात्मिक केन्द्र संचालन र प्रवर्धन गर्ने नीति लिइएको छ।
२१७. बालमैत्री शासन पद्धति अवलम्बन गर्ने नीति अनुरूप निर्दिष्ट सूचकहरू पुरा गरी नारायण नगरपालिकालाई बमलमैत्री नगर घोषणाका लागि वडा स्तरबाट अभियान सुरु गरिनेछ।
२१८. जिल्ला स्थित गैर सरकारी संघ संस्थाहरूलाई नगरका नीति तथा कार्यक्रममा जोडि समाज सुधारको क्षेत्रलाई अगाडि बढाइनेछ।
२१९. नगर क्षेत्र भित्र रहेका भूमिहिन दलित, अव्यवस्थित बसोबास जो १० वर्षदिखि लगातार भोगचलन गर्दै आएका मोहिहरूलाई केन्द्रिय सरकारको नीति अनुरूप आगामि आर्थिक वर्षमा जग्गा धनि पुर्जा प्रदान गरिनेछ।
२२०. नगर क्षेत्रभित्रका गुठि जग्गाहरूको लगत संकलन गरी जग्गा अतिक्रमित लाई रोक्ने नीति लिइनेछ।
२२१. नगर भित्रका वित्तिय संस्था (CRS) तथा अन्य संस्थाको एकद्वार प्रणालि लागु गर्ने नीति लिइनेछ।
२२२. लैगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरण रणनितिक योजनाको आधारमा यस नगरपालिका भित्रका यौनिक तथा लैगिक अल्प संख्यक, महिला, दलित, बालबालिका तथा अपांगता भएका व्यक्तिहरूको तथ्यांकलाई व्यवस्थित गरी लैङ्गिक, जातीय तथा वर्गिय विभेद रहित समतामुलक एवं न्यायपूर्ण समृद्ध नगरपालिकाको निर्माण गर्ने नितिलाइ अवलम्बन गरिने छ।
२२३. नगरपालिकाका सवै वडा तथा विधालयहरूमा बालक्लव गठन गरि नगरपालिका स्तरीय बाल संजालको गठन गरी उनीहरूको क्षमता विकास मार्फत नगरपालिकालाई बालमैत्री नगरपालिका घोषणा गरिने छ।
२२४. नगरपालिकाका सवै वडाहरूमा यूवाक्लव गठन गरि नगरपालिका स्तरीय यूवा संजाल र नगर यूवा परिषदको गठन गरी उनीहरूको क्षमता विकास मार्फत नगरपालिकालाई यूवामैत्री नगरपालिका घोषणा तर्फ पहल गरिने छ। साथै बेरोजगार यूवाहरूलाई रोजगारीमा मदत पुग्ने गरी ईन्टर्नेसिपको व्यवस्था मिलाईने छ।
२२५. नगरपालिकाका यौनिक तथा लैगिक अल्पसंख्यक, दलित, महिला, जनजाति, जेष्ठ नागरिक, अल्पसंख्यक र अपांगता भएका व्यक्तिहरूको क्षमता विकास तथा जिवनस्तरमा सुधार ल्याउनका लागि नगरस्तरीय संजालको गठन तथा व्यवस्थापन गरिने छ।
२२६. नगर भित्रका माध्यामिक विधालयहरूमा यूवा स्वयंसेवक परिचालन गरि विधालयको शैक्षिक तथा व्यवस्थापकिय क्षमतामा सुधारको प्रयास गरिने छ।
२२७. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय गैर सरकारी संघ संस्था तथा विकास साझेदार संस्थाहरु संगको सहकार्य, समन्वय र साझेदारीलाई निरन्तरता दिई आगामी दिनहरूमा लगानी मैत्री निति मार्फत विकास साझेदार संस्थाहरूलाई नगरपालिकामा काम गर्ने वातावरण सृजना गरिने छ।

२२८. नगरपालिका बाट प्रदान गरिने सेवा प्रवाहलाई नागरिकमैत्री बनाउनका लागि एकिकृत सेवा प्रवाह प्रणाली अवलम्बन गरिने छ ।
२२९. माध्यामिक विधालयका कमजोर विधार्थीहरूको पढाई गुणस्तरमा सुधार ल्याउनका लागि सबै विधालयहरूमा उपचारात्मक कक्षा (**Catch up Class**) र सफलताको लागि जिवन उपयोगी कक्षा संचालन लाई निरन्तरता दिईने छ ।
२३०. नगरपालिकाका सबै स्वास्थ्य चौकी र विधालयहरूलाई किशोर किशोरी तथा अपांगमैत्री बनाउन पहल गरिने छ ।
२३१. सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्नका लागि समुदायस्तरमा अभिभावक सचेतिकरण कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
२३२. सामाजिक सुरक्षा निति निर्माण गरि नगदमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमलाई पूर्ण रूपमा सुनिश्चित गरिने छ ।
२३३. जलवायु परिवर्तनको समस्यालाई सम्बोधन गर्न स्थानिय युवाहरूले संचालन गरेको डोको अभियानलाई नारायण नगरपालिकाले अपनत्व लिई नगरपालिका बाट नै सो अभियान संचालन गरिने छ ।
२३४. नारायण नगरपालिकाका युवाहरूलाई सुचनामा पहुँच, क्षमता अभिवृद्धि र जिवन स्तर सुधारका लागी युवा सुचना केन्द्र स्थापना गरिने छ ।

सभासदस्य ज्यु हरु,

प्रस्तुत भएको यस निति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट नगरबासीको सामाजिक आर्थिक जीवनमा यसले परिवर्तन ल्याउने अपेक्षा लिएको छु । समग्र नगरको विकासका लागी सम्पूर्ण नगरबासीका साथै नगरको विकासमा सबै क्षेत्रको सहयोग हुने विश्वास लिनुका साथै अन्तमा १४ औं नगर सभामा सहभागि उपप्रमुख ज्यु , प्रमुख प्रशाकिय अधिकृत ज्यु ,सम्पूर्ण वडा अध्यक्ष एवं सदस्य ज्यु,कार्यापालिका सदस्य ज्युहरू निति तथा कार्यक्रम निर्माणमा खटिनु भएका कर्मचारीहरू , राजनैतिक दल, राष्ट्रसेवक, निजि, सरकारी र सामुदायीक क्षेत्र, श्रमीक वर्ग, संचारकर्मी, नागरिक समाज,विकास साझेदार एवंम १४ औं नगर सभा सम्पन्न गर्न योगदान गर्नु हुने सबैमा हार्दिक धन्यवाद दिन चाहान्छु ।

लोमन शर्मा

नगर प्रमुख

१० असार २०८१